

Cảng Hàng không quốc tế Cần Thơ đưa vùng ĐBSCL gần hơn với các tỉnh, thành khác trong cả nước và quốc tế. Trong ảnh: Chủ tịch nước Trương Tấn Sang trong một lần đến thăm và làm việc với TP Cần Thơ trong năm 2012.
Ảnh: T. LONG

ĐẦU TÀU của vùng châu thổ CỬU LONG!

♦ HÀ TRIỀU

Vị thế "tứ giác động lực"

"Tứ giác động lực" vùng ĐBSCL có tổng diện tích tự nhiên 16.616km², chiếm 44% diện tích và 6,26 triệu người, chiếm 36,2% dân số cả vùng ĐBSCL. Theo đánh giá của các ngành hữu quan, nơi đây có vị trí thuận lợi cho phát triển nông nghiệp và thủy sản với các mặt hàng chiến lược là lúa gạo, cá tra... Hội tụ các điều kiện ứng dụng công nghệ cao vào phát triển sản xuất nông nghiệp, phục vụ cho nhu cầu trong nước và xuất khẩu lớn nhất nước. Khi mới thành lập, vùng KTTĐ vùng ĐBSCL kỳ vọng là trung tâm lớn về sản xuất lúa gạo, nuôi trồng, đánh bắt và chế biến thủy sản, đóng góp lớn vào xuất khẩu nông thủy sản của cả nước. Vùng đóng vai trò quan trọng trong chuyển giao công nghệ sinh học, cung cấp giống, các dịch vụ kỹ thuật, chế biến và xuất khẩu các sản phẩm nông nghiệp cho cả vùng ĐBSCL. Là trung tâm năng lượng lớn của cả nước với ba trung tâm điện lực Ô Môn, Cà Mau, Kiên Lương có tổng công suất 9.000 MW - 9.400 MW, cung cấp khi đốt từ các mỏ khí Tây Nam. "Tứ giác động lực" cũng được kỳ vọng là trung tâm dịch vụ giáo dục - đào tạo, y tế, khoa học - công nghệ, thương mại, du lịch... lớn của cả nước.

Dù được hình thành sau, xuất phát điểm khá thấp so với các vùng KTTĐ khác trong cả nước, trong bối cảnh tình hình kinh tế còn nhiều khó khăn nhưng "tứ giác động lực" phát triển khá toàn diện. Cơ cấu kinh tế trong vùng chuyển dịch theo hướng giảm dần tỷ trọng khu vực nông, lâm nghiệp, thủy sản, tăng tỷ trọng khu vực công nghiệp - xây dựng và dịch vụ. Tốc độ tăng trưởng kinh tế (GDP) của vùng khá cao so với bình quân chung của cả nước - đã tạo động lực phát triển cho cả vùng. Giai đoạn 2001-2005, GDP của vùng đạt bình quân 10,96%/năm

(cả nước 7,5%); giai đoạn 2006-2010 nâng lên 12,59%/năm (bình quân chung của cả 8 vùng KTTĐ của cả nước là 10,98%/năm).

Kết quả khả quan là nhờ sự quan tâm đầu tư thỏa đáng của bộ, ngành trung ương, nỗ lực vượt khó của từng địa phương. Cơ sở hạ tầng kinh tế, xã hội và mạng lưới kết cấu hạ tầng liên vùng được tăng cường cả số lượng và chất lượng, từng bước nâng cao năng lực, đáp ứng cơ bản yêu cầu phát triển. Nhiều trục giao thông huyết mạch, cầu lớn có tính chất liên vùng đã được xây dựng mới, cải tạo, nâng cấp... hạ tầng giao thông vận tải đường hàng không, đường biển đã được thực hiện và hoàn thành... Các công trình trọng điểm có thể kể như: nâng cấp quốc lộ 1A (đoạn Cần Thơ - Cà Mau), cầu Cần Thơ, Cảng Hàng không quốc tế Cần Thơ, Cảng Cái Cui, tuyến giao thông Nam sông Hậu, tuyến giao thông Quản Lộ - Phụng Hiệp, Bón Tổng - Một Ngàn... Đặc biệt, các tuyến giao thông nội tỉnh, thành liên thông các địa phương, liên vùng đã và đang được đầu tư tạo thành hệ thống giao thông đồng bộ. Tất cả cùng góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội vùng KTTĐ và cả ĐBSCL.

Khẳng định vai trò "đầu tàu"

Theo tinh thần Nghị quyết số 45-NQ/TW ngày 17-2-2005 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển TP Cần Thơ trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa, TP Cần Thơ được xác định trở thành trung tâm của vùng trên nhiều lĩnh vực, như: công nghiệp, thương mại - dịch vụ, du lịch, giáo dục - đào tạo và khoa học - công nghệ, y tế và văn hóa. Là đầu mối quan trọng về giao thông vận tải nội vùng và liên vận quốc tế; là địa bàn trọng điểm giữ vị trí chiến lược về quốc phòng, an ninh của vùng ĐBSCL

"Tứ giác động lực" - vùng kinh tế trọng điểm (KTTĐ) của Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) gồm TP Cần Thơ và các tỉnh: An Giang, Kiên Giang và Cà Mau - được thành lập theo Quyết định 492^{QĐ}. Hội tụ những tiềm năng nổi trội của cả ĐBSCL, hơn 3 năm qua, vùng KTTĐ đã và đang từng bước khẳng định vai trò "đầu tàu" thúc đẩy châu thổ Cửu Long phát triển như kỳ vọng...

và của cả nước. Từ năm 2009 đến nay, thành phố đã đẩy mạnh thu hút đầu tư, phát huy thế và lực thực hiện vai trò "đầu tàu". Nhiều quy định về hỗ trợ đầu tư, quy định một số chính sách khuyến khích xã hội hóa đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, dạy nghề, y tế, văn hóa, thể thao, môi trường đến năm 2020... được ban hành. Định kỳ thành phố rà soát, cập nhật danh mục các dự án kêu gọi đầu tư cho phù hợp tình hình thực tế... Ông Nguyễn Thanh Sơn, Chủ tịch UBND TP Cần Thơ, cho rằng: Chính sự đầu tư đúng đắn và hợp lý nền kinh tế - xã hội của thành phố luôn có bước phát triển vượt bậc. Tổng sản phẩm trên địa bàn từ 13.293 tỉ đồng (theo giá so sánh 1994) năm 2009 tăng lên 22.013 tỉ đồng năm 2012; thu nhập bình quân đầu người từ mức 31 triệu đồng/người/năm lên 53,7 triệu đồng/người/năm; giá trị sản xuất công nghiệp (giá cố định 1994) tăng từ 20.079 tỉ đồng lên 29.270 tỉ đồng; tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ tiêu dùng xã hội từ 12.215 tỉ đồng, tăng lên 20.114 tỉ đồng... Theo Chủ tịch Nguyễn Thanh Sơn, tại thành phố, hệ thống các trường đại học, cao đẳng, trung cấp chuyên nghiệp được quan tâm đầu tư, nâng cấp, mở rộng và ngày càng tăng dần quy mô, mở rộng ngành nghề, đa dạng hóa các loại hình đào tạo, phục vụ chung cho cả vùng ĐBSCL. Hệ thống bệnh viện đa khoa, bệnh viện chuyên sâu, trung tâm chẩn đoán, trung tâm y tế dự phòng, hệ thống y tế cơ sở trên địa bàn thành phố được đầu tư xây dựng, mở rộng; trang bị các phương tiện, nâng cao chất lượng chẩn đoán và điều trị đáp ứng nhu cầu khám chữa bệnh của nhân dân thành phố và ĐBSCL. Tại TP Cần Thơ, dự án Nhà máy Nhiệt điện Ô Môn I công suất 660 MW đã hoàn thành và đưa vào hoạt động tổ máy số 1, nhà máy Điện tua bin khí chu trình hỗn hợp Ô

Hoạt
động bốc xếp
hàng hóa tại Cảng Cái Cui.
Ảnh: T. LONG

Mô n
III: 750 MW,
góp phần đảm bảo an ninh
năng lượng, cung cấp cơ bản đủ điện cho
phát triển sản xuất kinh doanh không chỉ cho thành
phố mà còn cung ứng cho một số tỉnh lân cận, góp
phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội vùng.

Các địa phương còn lại trong "tứ giác động lực"
cùng khẳng định thế mạnh. Với diện tích nuôi trồng
thủy sản trên 296.000 ha, trong đó có hơn 266.000 ha
nuôi tôm, Cà Mau phát huy tiềm năng phát triển nuôi
tôm sinh thái và nuôi công nghiệp với quy mô lớn.
Nhiều năm qua, Cà Mau luôn là một trong những địa
phương dẫn đầu cả nước về nuôi trồng, chế biến và
xuất khẩu thủy sản, phục vụ tốt nhu cầu tiêu dùng và
xuất khẩu. Tỉnh An Giang phát huy thế mạnh về sản
xuất lúa hàng năm trên 3,6 triệu tấn, xuất
khẩu từ 500.000 - 600.000 tấn gạo. Nhằm kết nối sản
xuất và tiêu thụ lúa, từ năm 2002, An Giang đã hình
thành liên kết "4 nhà", xây dựng "cánh đồng mẫu lớn"
đưa sản xuất nông nghiệp của địa phương lên một
bước phát triển mới. An Giang cũng đẩy mạnh phát
triển nuôi trồng, chế biến và xuất khẩu cá tra; phát
triển kinh tế biên mậu... góp sức thúc đẩy phát triển
kinh tế cả vùng. Có các thế mạnh về công nghiệp sản
xuất vật liệu xây dựng, chế biến nông lâm thủy sản,
Kiên Giang còn tập trung đầu tư phát triển lĩnh vực
dịch vụ, du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn,
tạo cú hích thúc đẩy các ngành kinh tế khác, như
thương mại, dịch vụ, thủ công, mỹ nghệ... phát triển.
Tỉnh tập trung kêu gọi các nhà đầu tư trong và ngoài
nước đầu tư vào Phú Quốc, xây dựng hòn đảo ngọc
trở thành trung tâm du lịch tầm cỡ khu vực và quốc tế
theo Quyết định 178 của Thủ tướng Chính phủ về "Đề
án phát triển tổng thể đảo Phú Quốc đến năm 2010 và
tầm nhìn đến năm 2020".

Tạo đà cho phát triển

Tại Hội nghị Tổng kết công tác xây dựng và phát
triển các vùng KTTĐ (2006-2010) và định hướng phát
triển (2011-2015) diễn ra ở TP Cần Thơ, Chính phủ và
các bộ, ngành trung ương tiếp tục khẳng định: Thời gian
tới, "tứ giác động lực" vùng DBSCL tiếp tục phát triển và

nâng
cao hiệu quả
kinh tế về sản xuất, xuất
khẩu lúa gạo, nuôi trồng, đánh bắt và chế
biến thủy sản; trung tâm năng lượng lớn của cả nước...
Tạo bước đột phá về phát triển kết cấu hạ tầng, đặc biệt
là mạng lưới giao thông để kết nối vùng KTTĐ vùng
DBSCL với vùng Đông Nam Bộ, các vùng khác của
cả nước và khu vực cũng như kết nối các đô thị lớn
theo các tuyến QL 1A, QL 91, QL63, QL61, QLN1,
đường ven biển...

Năm 2012, nhiều sự kiện được xem là cột mốc quan
trọng, đánh dấu sự phát triển của vùng. Đó là Cụm
công nghiệp Khí - Điện đạm Cà Mau chính thức đi vào
hoạt động. Hứa hẹn tạo sức bật mạnh mẽ để thay đổi
cơ cấu kinh tế tỉnh Cà Mau, thúc đẩy phát triển kinh
tế cả vùng Tây Nam Bộ. Cuối năm 2012, Tổng Công ty
Hàng không Việt Nam và UBND tỉnh Kiên Giang tổ
chức khánh thành Cảng hàng không quốc tế Phú Quốc
(xã Dương Tơ, huyện Phú Quốc - Kiên Giang). Sự kiện
này là cột mốc quan trọng trong quá trình phát triển
đảo Phú Quốc trở thành trung tâm du lịch sinh thái,
nghỉ dưỡng và du lịch biển tầm cỡ khu vực và quốc
tế. Cùng với Sân bay quốc tế Cần Thơ, Sân bay quốc
tế Phú Quốc sẽ giúp DBSCL kết nối trực tiếp với các
tỉnh, thành, các vùng trong và ngoài nước... Không
chỉ có vậy, những năm qua, Thủ tướng Chính phủ đã
ban hành các quyết định phê duyệt quy hoạch tổng
thể phát triển kinh tế - xã hội định hướng đến năm
2020 của các địa phương. Nhiều vấn đề bức xúc của
vùng cũng được Thủ tướng Chính phủ ký quyết định
phê duyệt quy hoạch như: quy hoạch hệ thống cấp
nước, quy hoạch xây dựng khu xử lý chất thải rắn, quy
hoạch phát triển giao thông vận tải... Có thể nói, đây
được xem là bộ khung vững chắc để vùng KTTĐ vùng
DBSCL vận dụng, khai thác trong quá trình phát triển.

Tuy nhiên vẫn còn khó khăn đòi hỏi các địa phương
của "tứ giác động lực" có quyết tâm cao, cầu tay giải
quyết. Ông Nguyễn Thanh Sơn, Chủ tịch UBND TP
Cần Thơ, cho biết: Quyết định 492 ra đời vào năm 2009,
đến năm 2010 cuộc khủng hoảng kinh tế bắt đầu, dẫn
đến những thách thức về vốn trong thực hiện, nhất là
xây dựng cơ sở hạ tầng. Mặt khác, sự phối hợp giữa
các địa phương trong vùng KTTĐ vùng DBSCL vẫn
chưa thật sự nhịp nhàng, còn bị động nên công tác
phối hợp chưa đạt hiệu quả cao. Vấn đề gỡ khó, ông
Vương Bình Thạnh, Chủ tịch UBND tỉnh An Giang,

tâm huyết: Cần phải xác định được lợi thế so sánh của
từng địa phương. Thí dụ: TP Cần Thơ là trung tâm
kinh tế - chính trị, trung tâm đào tạo nguồn nhân lực
của cả vùng. Cà Mau là tỉnh có thế mạnh về phát triển
công nghiệp nặng, kinh tế biển tập trung. Kiên Giang là
tỉnh có thế mạnh về du lịch, về kinh tế biển. An Giang
là tỉnh phát triển về nông nghiệp ứng dụng công nghệ
cao, cửa ngõ giao thương với Vương quốc Campuchia
và ASEAN... Từ đó có một quy hoạch phát triển chung!
Tiếp theo cần một cơ chế pháp lý rõ ràng và mạnh mẽ
hơn nhằm khuyến khích hợp tác giữa các địa phương...
Thời gian tới, để thực hiện tốt công tác điều phối vùng
KTTĐ vùng DBSCL các bộ, ngành trung ương cần quan
tâm thực hiện một số nội dung lớn. Đó là: Kiên toàn lại
bộ máy Ban chỉ đạo điều phối vùng KTTĐ. Ban hành
cơ chế chính sách ưu đãi cho toàn vùng nhằm tháo gỡ
khó khăn, thúc đẩy phát triển. Tăng cường công tác
phối hợp giữa các bộ, ngành và các tỉnh, thành phố
trực thuộc Trung ương trong các vùng KTTĐ. Sớm
thông qua cơ chế, quy chế về liên kết vùng DBSCL giai
đoạn 2013 - 2020. Tăng cường công tác kiểm tra, đôn
đốc nhằm phát hiện các vấn đề chống chèo trong quy
hoạch kế hoạch giữa các bộ, ngành địa phương; trong
việc giải quyết các công việc điều phối của các Bộ ngành,
địa phương để đề xuất các giải pháp tháo gỡ. Riêng đối
với các địa phương trong vùng KTTĐ vùng DBSCL
cần quan tâm thực hiện có hiệu quả Quy chế liên kết
vùng khi được thông qua trên tinh thần vì lợi ích chung.
Những vấn đề mang tính chất vùng hoặc tác động đến
nhiều địa phương trong vùng cần có phối hợp, trao đổi
thống nhất ý kiến trước khi thực hiện.

Hơn 3 năm qua, "tứ giác động lực" đã thổi luồng
sinh khí mới thúc đẩy phát triển kinh tế xã hội vùng.
Cú hích từ sự quan tâm đầu tư đúng đắn, thỏa đáng
của Chính phủ, các bộ, ngành trung ương; quyết tâm
phát huy nội lực của các địa phương, chúng ta có quyền
kỳ vọng "tứ giác động lực" vùng DBSCL sẽ là "đầu tàu"
kéo các tỉnh, thành vùng châu thổ trở nên phát triển đến
một mục tiêu chung: Đưa DBSCL từng bước phát triển
ngang tầm với các vùng miền khác trong cả nước.■

(*) Quyết định số 492/QĐ-TTg ngày 16-4-2009 của Thủ tướng
Chính phủ về phê duyệt Đề án thành lập vùng KTTĐ vùng
DBSCL.

Công trình cầu vượt (tại nút
giao IC3) đường dẫn cầu
Cần Thơ. Ảnh: ANH KHOA